

forkælelse, der i sig rummer et kedeligt element i mandkønnet som helhed. Hans reaktioner er geniale.

Kunsten flytter ikke noget og kame-
raet er et pokers dårligt gevær. Ingen
gik vel hjem og kvalte sin beostær efter
Hitchcocks »Fuglene«, og ingen vil mi-
ste appetitten på mad og erotik efter
»Det store ædegilde«. I heldigste fald
vil man være mindre ligeglad.

Poul Malmkjær

■ DET STORE ÆDEGILDE

La grande bouffe. Frankrig/Italien 1973. **P-selskab:** Mara Films (Paris) - Les Films 66 (Paris)/Capitolina Produzioni Cinematografiche (Rom). **Ex-P:** Vincent Malle. **P:** Jean-Pierre Rassam. **P-leder:** Alain Coiffier. **I-leder:** Ilya Claisse. **P-ass:** Volker Lemke, Henri Laurent, Claude Farnet. **Instr:** Marco Ferreri. **Instr-ass:** Enrique Bergier, Jacqueline Perrier, Rémy Duchemin, François Lavigne. **Manus:** Marco Ferreri, Rafael Azcona. **Dialog:** Francis Blanche. **Foto:** Mario Vulpiani/**Ass:** Yves Pouffary, Jacques Dorot. **Farve:** Eastmancolor. **Format:** Panavision. **Klip:** Claudine Merlin, Gina Pignier/**Ass:** Monique Prim, Laurence Lemaire. **Ark/Dekor:** Michel de Broin/**Ass:** Maurice Sergent. **Rekvis:** Michel Sune, Roger Jumeau. **Kost:** Gitt Magrini. **Sp-E:** Paul Trielli. **Komp:** Philippe Sarde. **Dir:** Hubert Rostaing. **Pianosolo:** Michel Piccoli. **Tone:** Jean-Pierre Ruh/**Ass:** Michel Laurent, Jean Fontaine. **Makeup:** Jacky Bouban, Alfonso Gola. **Stills:** Bernard Prin. **Gastronomi-kons:** Giuseppe Maffioli, Jacques Quelennec. **Medv:** Marcello Mastroianni (Marcello), Michel Piccoli (Michel), Philippe Noiret (Philippe), Ugo Tognazzi (Ugo), Andréa Ferrel (Andréa), Solange Blondeau (Danielle), Florence Giorgetti (Anna), Michèle Alexandre (Nicole), Monique Chaumette (Madeleine), Henri Piccoli (Hector), Bernard Menez (Pierre), Cordelia Piccoli (Cordelia), Patricia Milochevitch (Mini), James Campbell (Zac), Rita Scherrer (Gita), Giuseppe Maffioli (Køkkenchef), Maurice Dorleac, Simon Tchao, Louis Navarre, Jérôme Richard, Eva Simonnet. **Længde:** 130 min., 3570 m. **Censur:** Hvid. **Udl:** Nordisk. **Prm:** Imperial 17.9.73.

Indspilningen startet i januar 1973.

DOBBELTSPIL

Anthony Shaffers »Sleuth« er en af disse ulykkelige succes-komedier, der efter et par år i London eller på Broadway er dømt til at blive filmatiseret, uanset om de er velegnede eller ej, og »Sleuth«, der på scenen foregår i én kulisse og kun har to medvirkende, er næppe blandt de bedst egnede.

Det handler om en kriminalforfatter af den gammeldags »engelsk herresæde-
det er gartneren, der er morderen-politiet er inkompetent—men vor adelige amatørdetektiv løser alle gåder«-skole, der laver et par »practical jokes« med sin kones elsker; denne svarer igen med et par »practical jokes« af samme skuffe, og til sidst går begge d'herrer over gevind, så det ender med mord. Stykket er uhyre velskrevet og morsomt med megen vellykket parodi på engelsk kriminallitteratur, og selv om stykkets kriminalforfatter, Andrew Wyke, må siges at være lettere tosset, mærker man hele tiden, at Shaffer er sig sit hadkærlighedsforhold til den parodierede genre bevidst; han ved, at kun det, man nærer dyb respekt og beundring for, kan man parodiere godt. Den megen forstillelse og falskhed åbner naturligvis for fortolkningsmulighederne (der kunne f.eks. trækkes paralleller til storpolitik), men stykket hører egentlig hjemme i samme kategori som den genre, det parodierer, og som Andrew Wyke be-

skriver som »a recreation for noble minds«.

Filmatiseringen er foretaget efter de gængse principper: Man engagerer de største kanoner, man kan få fat på (i dette tilfælde Laurence Olivier og Michael Caine), hvad der på scenen udtrykkes i replikker i så få kulisser som muligt, skal udtrykkes i et meningsfuldt billedsprog, foregår i rigt varierede omgivelser, uden at man behøver beskære stykket. Denne fremgangsmåde er egentlig paradoks, hvilket dog sjældent får nogen betydning, da teaterpublikummet og biografpublikummet som oftest er forskelligt. Filmens indledning viser på en gang, hvor fint det frie valg af lokalitet kan anvendes, og hvilke problemer det kan medføre.

Med Milo Tindle kommer vi til kriminalforfatterens »Manor House« gennem en stor have. Man hører ganske svagt forfatterens stemme; han læser op af sin nyeste roman. Idet han går efter stemmen, går Milo ind i en labyrint. Han når efterhånden meget tæt på labyrintens midte, men selve det midterste kvadrat, hvor forfatteren sidder, kan han ikke finde: Der er nemlig ingen rigtig indgang, man må snyde ved at gå gennem en skjult dør i hækken. Her bliver vi via et fuldstændig naturligt billedsprog ledt ind i historiens intellektuelle spille-verden. Hele filmens handling er på naturlig vis foregrebet. Alle filmens »practical jokes« udspilles efter regler, men i sidste ende snyder en af parterne hver gang. Men dernæst bruges som påskud til at komme indendørs, at labyrintens ellers veludstyrede bar hverken kan byde på tonic vand eller vodka! Det er jo helt i »Men der ser jeg just Hr. Jeronimus komme«-stilen. Indendørs-scenerne udspiller sig i et utal af lokaler i Wykes hus i modsætning til stykket, der udelukkende foregår i Wykes study. Denne ekspansion af lokaliteten er ingenlunde ueffen, men bevarer den labyrintiske stemning fra indledningen. Stykkets symmetri er også bevaret, idet man i filmens anden del når gennem stort set alle de lokaler, førstedelen udspiller sig i, og gang på gang er der i filmens to dele parallelle situationer; det falske mord på Tindle genspejles f.eks. i anden del i scenen, hvor inspektør Doppler finder blodspor på trappen, og Tindle og Wyke sidder i samme stol i deres respektive fornedrelsesscener i filmens to dele.

Alligevel er der stor og betydelig forskel på stykket og filmen. Det er der naturligvis intet ondt i; det ville være pedantisk udelukkende at vurdere en film efter, hvor tro den er mod sit litterære forlæg, men i dette tilfælde indføres i filmen aspekter, der gør den noget nær meningsløs. Mens stykkets protagonister, eller antagonist, er en ekscentrisk kriminalforfatter og en rejsebureauudirektør af fattig, italiensk herkomst, er filmens personer en nærmest afsindig forfatter og en damefrisør af

italiensk afstamning. Der er indført en langt større mental og social forskel mellem dem. Forfatterens vanvid understreges derved, at hans mekaniske legetøj i en uendelighed anvendes som »urtepotter«, hvilket opfattes som symbol på hans følelseskolde forhold til omverdenen.

Navnlig Milo Tindles person er forandret i filmen. Nok er der en social forskel mellem de to i stykket, men i disse Spies-Tjæreborg tider er rejsebureauudirektør immervæk en lovende bestilling. Hvordan en damefrisørs økonomiske forhold er, er svært at gisne om, men det er udpræget et immigrant-erhverv. Allerede valget af Michael Caine, der så ofte spiller nouveau riche cockney type, antyder tendensen, og ydermere spilles der igen og igen på deres sprogs forskellighed. Olivier taler naturligvis et pænt overklasseengelsk, mens Caine taler et mere moderne sprog, og på mindste foranledning slår han over i bredt cockney. Olivier siger »pound«, mens Caine siger »quid«. I Oliviers fornedrelsesscene siger Caine demonstrativt »who«, når han gentager replikker, hvor Olivier netop har sagt »whom«. Et væld af detaljer er forandret udelukkende med det formål at understrege klasseforskellen. F.eks. er teaterstykkets »Bollinger contra Baby Champ« i filmen blevet til »Dom Perignon contra cheap Dago red«.

Disse detaljer kan måske forekomme ubetydelige, men der er så mange af dem, at de totalt farver filmens stemning. Man kan simpelt hen ikke undgå at få indtryk af, at filmen skal opfattes som en social allegori med den i filmen afsindige kriminalforfatter som eksponten for en dekadent overklasse, der gør et sidste forsøg på at undervinge og ydmyge en sund, »up and coming« underklasse. Hvad man end mener om klasseproblemer, er det synd at ødelægge dette stykke »recreation for noble minds« med en sådan drejning. Man er faktisk noget i vildrede ved filmens slutning: Var dette en »practical joke« med fortidens elskede eller hadede kriminallitteratur, en allegori, eller et forsøg på at sælge en film, der måske kunne forekomme lidt tyndbenet og uaktuel?

Ul Jørgensen

■ DOBBELTSPIL

Sleuth. England 1972. **Dist:** 20th Century-Fox. **P-selskab:** Palomar Pictures International. **Ex-P:** Edgar J. Scherick. **P:** Morton Gottlieb. **As-P:** David Middlemas. **P-leder:** Frank Ernst. **Instr:** Joseph L. Mankiewicz. **Instr-ass:** Kip Gowans. **Manus:** Anthony Shaffer. **Efter:** Eget skuespil. **Foto:** Oswald Morris. **Kamera:** Jimmy Turrell. **Farve:** DeLuxe. **Klip:** Richard Marden. **P-tegn:** Ken Adam. **Ark:** Peter Lamont. **Dekor:** John Jarvis. **Kost:** John Furniss. **Komp/Arr/Dir:** John Addison. **Sange:** »One of Those Things«, »You Do Something to Me«, »Anything Goes« af Cole Porter, sunget af samme. **Tone:** John Mitchell. **Makeup:** Tom Smith. **Frisurer:** Joan White. **Medv:** Laurence Olivier (Andrew Wyke), Michael Caine (Milo Tindle/Politiinspektør Doppler). **Længde:** 138 min., 3805 m. **Censur:** Grøn. **Udl:** Fox-MGM. **Prm:** Rialto.

Indspilningen startet den 24. april 1972. Interiorscener indspillet i Pinewood-studierne.